

مجموعه قوانین و مقررات برگزاری مناقصه و مزایده

به انضمام احکام مناقصه و مزایده قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران

به اهتمام:

سعید شهابی نژاد

حسابرس ارشد دیوان محاسبات کشور

دکتر سیده معصومه هاشمیان

کارشناس مالی و مدرس دانشگاه

پیش‌گفتار

اطلاع از قوانین برگزاری مناقصه و مزایده و تغییرات آن در شرایط حاضر برای مدیران شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی، پیمانکاران، مدیران مالی، حسابداران و حساب‌برسان امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است و در راستای اعتلای حرفه حسابداری و حسابرسی و آگاهی از آخرین قوانین مناقصه و مزایده، انتشارات درخشش را بر آن داشت تا با نظارت و اهتمام آقای سعید شهابی‌نژاد و سرکار خانم دکتر سیده معصومه هاشمیان اقدام به جمع‌آوری قوانین و مقررات برگزاری مناقصه و مزایده به همراه آخرین اصلاحات با سهولت استفاده و ارتباط بین مواد قانونی و بخشنامه‌ها، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوطه نماید.

کتاب حاضر در برگرفته قوانین برگزاری مناقصه و مزایده مصوب مورخ ۱۳۸۳/۱۱/۰۳، آیین‌نامه‌های اجرایی مربوطه، دستورالعمل رسیدگی به مبحث مناقصات، آیین‌نامه تضمین برای معاملات دولتی مصوب ۱۳۹۴، احکام مرتبط قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی و سایر قوانین مرتبط می‌باشد.

مسئولیت گردآوری و تدوین کتاب حاضر را جناب آقای سعید شهابی‌نژاد (saeedshahabinejad۱۳۶۵@gmail.com) و خانم دکتر سیده معصومه هاشمیان بر عهده داشته‌اند که از دقت نظر و تلاش ایشان در کامل بودن کتاب تشکر و قدردانی می‌شود.

در تهیه این مجلد تلاش شده است خطایی بروز نکند، لیکن بروز اشتباه اجتناب‌ناپذیر است، لذا از تمامی عزیزانی که از این مجموعه استفاده خواهند نمود، ضمن عرض پوزش از خطاهای احتمالی درخواست می‌گردد، خطاهایی که می‌یابند و کاستی‌های مدنظر خود را جهت اصلاح در چاپ‌های بعدی به اطلاع مؤلفین برسانند.

نشر درخشش - پاییز ۱۴۰۳

فهرست مطالب

۱۴	 سرآغاز
۱۶	 ویژگی قانون برگزاری مناقصات
۱۶	 سلسله مراتب قوانین و مقررات
۱۷	 انواع پیمان‌های اداری
۱۷	 گروه اول: پیمان‌های مبتنی بر رقابت
۱۷	 (۱) روش مناقصه
۱۸	 (۲) روش مزایده
۱۹	 گروه دوم: پیمان‌های مبتنی بر توافق
۱۹	 (۱) روش توافق مستقیم
۱۹	 (۲) روش جلب نظر کارشناس
۱۹	 اجباری یا اختیاری بودن روش‌ها
۱۹	 اداره امور مناقصه
۱۹	 محاسن و معایب مزایده و مناقصه
۲۰	 قوانین حاکم بر معاملات دولتی - قانون برگزاری مناقصات
۲۰	 شرح مختصر پیرامون موضوع
۲۱	 احکام قانونی مرتبط
۲۱	 نظرات مشورتی
۲۴	 قوانین
۲۴	 اصولی از قانون اساسی جمهوری اسلامی
۲۵	 موادی از قانون محاسبات عمومی کشور
۲۷	 مراحل انجام خرج وفق قانون محاسبات عمومی کشور
۲۸	 موادی از قانون مجازات اسلامی
۲۹	 موادی از قانون مدنی
۲۹	 ماده ۳۰ آیین‌نامه داخلی دولت هیأت وزیران
۳۰	 قانون برگزاری مناقصات
۳۰	 کلیات
۳۰	 ماده ۱ - کاربرد

ماده ۲- تعاریف.....	۳۰
ماده ۳- طبقه‌بندی معاملات.....	۳۱
ماده ۴- طبقه‌بندی انواع مناقصات.....	۳۲
سازمان‌دهی مناقصات.....	۳۳
ماده ۵- کمیسیون مناقصه.....	۳۳
ماده ۶- وظایف کمیسیون مناقصه.....	۳۴
ماده ۷- هیأت رسیدگی به شکایات.....	۳۴
ماده ۸- وظایف هیأت رسیدگی به شکایات.....	۳۴
برگزاری مناقصات.....	۳۵
ماده ۹- فرایند برگزاری مناقصات.....	۳۵
ماده ۱۰- تأمین منابع مالی.....	۳۵
ماده ۱۱- روش‌های انجام مناقصه.....	۳۵
ماده ۱۲- ارزیابی کیفی مناقصه‌گران.....	۳۶
ماده ۱۳- فراخوان مناقصه.....	۳۷
ماده ۱۴- اسناد مناقصه.....	۳۷
ماده ۱۵- ترتیب تهیه و تسلیم پیشنهادها.....	۳۸
ماده ۱۶- شرایط تسلیم و تحویل پیشنهادها.....	۳۸
ماده ۱۷- توضیح و تشریح اسناد.....	۳۹
ماده ۱۸- گشایش پیشنهادها.....	۳۹
ماده ۱۹- ارزیابی فنی-بازرگانی پیشنهادها.....	۴۰
ماده ۲۰- ارزیابی مالی و تعیین برنده مناقصه.....	۴۰
ماده ۲۱- انعقاد قرارداد.....	۴۱
مقررات مناقصات.....	۴۱
ماده ۲۲- شرایط ارسال اسناد و مکاتبات.....	۴۱
ماده ۲۳- مستند سازی و اطلاع‌رسانی.....	۴۲
ماده ۲۴- تجدید و لغو مناقصه.....	۴۲
ماده ۲۵- نحوه رسیدگی به شکایات.....	۴۳
ماده ۲۶- نحوه برگزاری مناقصه محدود.....	۴۳
ماده ۲۷- ترک تشریفات مناقصه.....	۴۴
ماده ۲۸- ترکیب هیأت ترک تشریفات مناقصه.....	۴۴

ماده ۲۹- موارد عدم الزام به برگزاری مناقصه.....	۴۶
ماده ۳۰- نسخ قوانین.....	۴۷
قانون اساسنامه هیأت رسیدگی به شکایات قانون برگزاری مناقصات.....	۴۷
بخشی از قوانین مرتبط با مناقصه.....	۵۲
موادی از قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور.....	۵۲
موادی از قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲).....	۵۵
موادی از قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور.....	۵۷
احکام مناقصه قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران.....	۵۹
موادی از قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.....	۶۶
موادی از قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.....	۷۰
موادی از قانون مدیریت خدمات کشوری.....	۷۱
قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت.....	۷۲
قانون حمایت از شرکت ها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری سازی نوآوری ها و اختراعات.....	۷۲
آیین نامه ها، بخشنامه ها و دستورالعمل های مربوط به قانون برگزاری مناقصات.....	۷۳
نصاب معاملات سال ۱۴۰۳.....	۷۳
آیین نامه اجرایی بند «ج» ماده (۱۲) قانون برگزاری مناقصات.....	۷۴
آیین نامه اجرایی نظام مستندسازی و اطلاع رسانی مناقصات.....	۹۰
بخشنامه مستندسازی الکترونیکی مناقصات.....	۱۱۴
بخشنامه انجام اقدامات لازم به منظور اجرای قوانین و مقررات مربوط به اطلاع رسانی معاملات.....	۱۱۶
آیین نامه اجرایی بند «الف» ماده (۲۶) قانون برگزاری مناقصات.....	۱۱۷
عدم رعایت تشریفات مناقصه یا مزایده.....	۱۲۴
شرح مختصر پیرامون موضوع تخلف.....	۱۲۴
نظرات مشورتی دیوان.....	۱۲۴
دستورالعمل ترک تشریفات مناقصات.....	۱۲۶
دستورالعمل تکمیل فرم درخواست مجوز ترک تشریفات مناقصه.....	۱۲۶
آیین نامه بند «ه» ماده (۲۹) قانون برگزاری مناقصات.....	۱۳۱
راهنمای مناقصه شامل: دستورالعمل شرکت در مناقصه و دعوت نامه و فرم های مناقصه.....	۱۵۵
دستورالعمل شرکت در مناقصه.....	۱۵۶
کاربرگ مناقصه.....	۱۷۷
آیین نامه اجرایی قانون اساسنامه هیأت رسیدگی به شکایات قانون برگزاری مناقصات.....	۱۸۰

دستور العمل رسیدگی به شکایات قانون برگزاری مناقصات.....	۱۸۴
دستور العمل رسیدگی به مبحث مناقصات.....	۱۹۴
آیین نامه معاملات دولتی.....	۲۴۴
سوءاستفاده یا غفلت و تسامح منجر به عدم تحقق حقوق یا درآمدهای دولتی - سپرده، وجه الضمان و نظایر آن.....	۲۵۷
شرح مختصر پیرامون موضوع تخلف.....	۲۵۷
نظرات مشورتی دیوان.....	۲۵۷
آیین نامه جدید تضمین معاملات دولتی.....	۲۵۸
دستور العمل اجرایی بند «خ» ماده (۴) آیین نامه تضمین معاملات دولتی.....	۲۷۷
قانون عدم الزام سپردن وثیقه ملکی به بانکها و دستگاهها و سایر مؤسسات و شرکت های دولتی به منظور تسهیل امر سرمایه گذاری و ایجاد اشتغال بیشتر در طرح های تولیدی و صادراتی.....	۲۷۹
آیین نامه صدور ضمانت نامه ها و ظهرنویسی.....	۲۸۰
آیین نامه صدور ضمانت نامه و ظهرنویسی از طرف بانکها.....	۲۸۶
دستور العمل ناظر بر ضمانت نامه بانکی (ریالی).....	۲۸۹
پیوست (۱): متن تعهدنامه از ضمانت خواه.....	۳۰۱
پیوست (۲): متن تعهدنامه از ذی نفع.....	۳۰۱
آیین نامه پیش پرداخت و علی الحساب.....	۳۰۲
سوءاستفاده یا غفلت و تسامح منجر به عدم تسویه یا تعیین تکلیف مانده های سنواتی شامل آیین نامه پیش پرداخت و علی الحساب.....	۳۰۵
شرح مختصر پیرامون موضوع تخلف.....	۳۰۵
ذکر مصادیق.....	۳۰۵
دستور العمل اجرایی صدور ضمانت نامه شرکت های ایرانی برنده در مناقصه های بین المللی (داخل کشور).....	۳۰۵
سایر بخشنامه ها و دستور العمل ها.....	۳۰۸
دستور العمل تعیین دامنه قیمت های متناسب پیشنهادی در مناقصات یک مرحله ای و دوم مرحله ای.....	۳۰۸
دستور العمل تعیین دامنه قیمت های متناسب پیشنهادی در مناقصات یک مرحله ای و دوم مرحله ای.....	۳۰۹
دستور العمل تهیه فهرست بلند مناقصه گران برای موضوعات با مبالغ بالاتر از حد نصاب پایه یک.....	۳۱۳
دستور العمل ظرفیت مجاز پیمانکاران برای شرکت در مناقصه، ارزیابی کیفی و ارجاع کار.....	۳۱۴
بخشنامه تعیین حداکثر ظرفیت و تعداد کار مجاز شرکت های تشخیص صلاحیت شده.....	۳۱۵
بخشنامه ظرفیت پیمانکاران سرمایه گذار و صادر کنندگان خدمات فنی و مهندسی.....	۳۱۶
بخشنامه تشخیص صلاحیت و کنترل ظرفیت مشاوران و پیمانکاران.....	۳۱۷
رسیدگی به تخلفات پیمانکاران.....	۳۱۸

اصلاح ماده (۲۵) آیین نامه طبقه بندی و تشخیص صلاحیت پیمانکاران.....	۳۱۸
دستور العمل نحوه رسیدگی به تخلفات انتظامی (حرفه ای) پیمانکاران.....	۳۱۹
آیین نامه اجرایی نظام ملی طبقه بندی و خدمات شناسه کالا و خدمات.....	۳۲۶
آیین نامه اجرایی شناسه های کالا و رهگیری کالا موضوع ماده (۱۳) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز.....	۳۲۹
ضوابط اجرایی کارهای امانی در پروژه های استانی	۳۳۶
لایحه دستور العمل اجرایی ماده ۲۳ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)	
.....	۳۴۰
قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی	۳۵۷
آیین نامه اجرایی ماده (۱۳) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آن ها در امر	
صادرات و اصلاح ماده (۱۰۴) قانون مالیات های مستقیم.....	۳۷۳
آیین نامه اجرایی ماده (۱۷) قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آن ها در امر	
صادرات و اصلاح ماده (۱۰۴) قانون مالیات های مستقیم.....	۳۷۴
ماده ۱۷ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آن ها در امر	
صادرات.....	۳۷۷
قوانین کیفری و نظارتی	۳۷۸
قانون منع مداخله وزرا و نمایندگان مجلسین و کارمندان در معاملات دولتی و کشوری.....	۳۷۸
بخشنامه پیرامون مشمولین قانون منع مداخله و دولتی یا غیردولتی بودن شرکت ها و مؤسسات.....	۳۸۰
نظریه حقوقی در خصوص قانون منع مداخله.....	۳۸۱
ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل	۳۸۲
ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل در قانون اساسی.....	۳۸۲
قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل.....	۳۸۳
تصدی بیش از یک پست در قانون مدیریت خدمات کشوری.....	۳۸۴
نظریه حقوقی در خصوص تبیین دو شغلی بودن.....	۳۸۴
قانون ممنوعیت اخذ پورسانت در معاملات خارجی	۳۸۸
ممنوعیت اخذ پورسانت در ماده ۶۰۳ قانون مجازات اسلامی (تغزیرات).....	۳۸۹
ممنوعیت اخذ پورسانت ماده ۱۰۹ قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح.....	۳۸۹
قانون مربوط به رسیدگی به دارایی وزرا و کارمندان دولت اعم از کشوری و لشگری و شهرداری ها و	
مؤسسات وابسته به آن ها	۳۹۰
اختلاس	۳۹۲
شرح مختصر پیرامون موضوع تخلف.....	۳۹۲

۳۹۳	ذکر مصادیق.....
۳۹۳	تبانی در معاملات دولتی
۳۹۳	شرح مختصر پیرامون موضوع تخلف.....
۳۹۴	ذکر مصادیق.....
۳۹۵	قانون مجازات تبانی در معاملات دولتی.....
۳۹۵	بخشی از قانون سیاست‌های کلی اصل ۴۴ در ممنوعیت تبانی در رقابت و جلوگیری از انحصار.....
۳۹۶	اصل ۴۹ قانون اساسی.....
۳۹۷	قانون نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.....
۴۰۱	فصل یازدهم قانون مجازات اسلامی - ارتشا و ربا و کلاهبرداری (مواد ۵۸۸ تا ۵۹۶).....
۴۰۲	قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء، اختلاس و کلاهبرداری
۴۰۷	آیین‌نامه پیشگیری و مبارزه با رشوه در دستگاه‌های اجرایی.....
۴۱۴	بخشی از قانون مدیریت خدمات کشوری.....
۴۱۵	قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد.....
۴۳۰	آیین‌نامه اجرایی تبصره ۴ ماده ۶ قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد.....
۴۳۴	آیین‌نامه پیشگیری و مقابله نظام‌مند و پایدار با مفاسد اقتصادی در قوه مجریه.....
۴۳۷	آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۶) قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد.....
۴۳۹	آیین‌نامه پایگاه اطلاعات اشخاص حقوقی.....
۴۴۱	فصل دهم قانون مجازات اسلامی در تقصیرات مقامات و مأمورین دولتی (مواد ۵۷۰ تا ۵۸۷).....
۴۴۴	قوانین مرتبط با منع دریافت از بیش از یک صندوق
۴۴۴	شرح مختصر پیرامون موضوع تخلف.....
۴۴۵	ذکر مصادیق.....
۴۴۵	تبصره (۲۹) قانون بودجه سال ۱۳۴۴ کل کشور.....
۴۴۵	آیین‌نامه اجرایی قسمت اول تبصره ۲۹ قانون بودجه سال ۱۳۴۴ کل کشور.....
۴۴۷	دستورالعمل اجرایی بند ۹ ماده ۶۸ قانون مدیریت خدمات کشوری.....
۴۴۷	موادی از قانون مدیریت خدمات کشوری.....
۴۴۹	ماده ۶۵ قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۴ - ۱۳۹۰).....
۴۵۰	قانون ممنوعیت به کارگیری بازنشستگان.....
۴۵۱	قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی
۴۵۲	قانون تفسیر ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری در رابطه با قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی
۴۵۲	آیین‌نامه مالی و معاملاتی مربوط به اعتبارات جاری مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی.....

دستگاه‌ها و شرکت‌هایی که شمول حکم قوانین و مقررات بر آن‌ها مستلزم ذکر یا تصریح نام است.....	۴۵۵
برخی از سازمان‌هایی که از شمول قانون محاسبات عمومی خارج‌اند.....	۴۵۷
دستگاه‌هایی که مشمول قوانین و مقررات خاص هستند.....	۴۵۷
آیین‌نامه راهکارهای افزایش ضمانت اجرایی و تقویت حسابرسی.....	۴۵۷
اشخاص مشمول آیین‌نامه راهکارهای افزایش ضمانت اجرایی و تقویت حسابرسی.....	۴۵۹
مقررات مربوط به قراردادها	۴۶۱
قانون نحوه نظارت مجلس شورای اسلامی بر انعقاد قراردادها در دستگاه‌های اجرایی.....	۴۶۱
قانون بیمه اجباری خسارات وارده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه.....	۴۶۱
ماده ۱۲۶ قانون محاسبات عمومی کشور.....	۴۶۲
آیین‌نامه اجرایی پایگاه اطلاعات قراردادهای کشور.....	۴۶۲
ثبت اطلاعات قراردادهای پایگاه اطلاعات قراردادهای کشور.....	۴۶۵
بخشنامه ارجاع داوری به مرکز منطقه‌ای داوری تهران.....	۴۶۶
متن نمونه شرط داوری.....	۴۶۶
دستورالعمل نحوه تکمیل و تنظیم موافقت‌نامه، شرایط عمومی و شرایط خصوصی پیمان‌ها و مقررات مربوط به آن‌ها ..	۴۶۷
عدم رعایت شرایط عمومی پیمان	۴۷۳
شرح مختصر پیرامون موضوع تخلف.....	۴۷۳
نظرات مشورتی دیوان.....	۴۷۳
ذکر مصادیق.....	۴۷۵
اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اختصاصی - پرداخت مازاد بر مبلغ پیمان	۴۷۵
شرح مختصر پیرامون موضوع تخلف.....	۴۷۵
ذکر مصادیق.....	۴۷۵
پرداخت مازاد بر میزان مجاز مبلغ قراردادها - اعتبارات هزینه‌ای و اختصاصی	۴۷۶
شرح مختصر پیرامون موضوع تخلف.....	۴۷۶
ذکر مصادیق.....	۴۷۶
اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اختصاصی - پرداخت مازاد بر کار انجام شده	۴۷۶
شرح مختصر پیرامون موضوع تخلف.....	۴۷۶
ذکر مصادیق.....	۴۷۷
اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اختصاصی - پرداخت بر اساس اسناد صوری	۴۷۷
شرح مختصر پیرامون موضوع تخلف.....	۴۷۷
ذکر مصادیق.....	۴۷۷

آیین‌نامه نحوه تعیین کارشناس برای دستگاه‌های اجرایی	۴۷۸
قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری	۴۸۱
آیین‌نامه اجرایی قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری	۴۸۳
تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری	۴۸۴
مقررات اجازه به نیروهای مسلح برای پیمانکاری	۴۹۹
قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	۴۹۹
آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۲ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	۴۹۹
تعدیل و به‌هنگام‌سازی و پرداخت در قراردادها	۵۰۱
لایحه قانونی راجع به اصلاح تبصره ۸۰ قانون بودجه سال ۱۳۵۶ کل کشور	۵۰۱
بخشنامه راجع به اصلاح تبصره ۸۰ قانون بودجه سال ۱۳۵۶	۵۰۲
بخشنامه نحوه محاسبه تأخیرات ناشی از تأخیر در پرداخت صورت‌وضعیت‌ها	۵۰۲
آیین‌نامه اجرایی ماده (۸۱) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	۵۰۵
قوانین مرتبط با تملک اراضی طرح‌های دولتی	۵۰۸
قانون تعیین وضعیت املاک واقع در طرح‌های دولتی و شهرداری‌ها	۵۰۸
لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه‌های عمومی، عمرانی و نظامی دولت	۵۰۹
قانون نحوه تقویم انبیه، املاک و اراضی مورد نیاز شهرداری‌ها	۵۱۵
قانون سازمان برق ایران	۵۱۶
قانون برنامه و بودجه کشور	۵۱۸
قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	۵۲۰
قوانین مرتبط با مزایده	۵۲۳
نظرات مشورتی	۵۲۷
سایر قوانین و مقررات مرتبط با مزایده	۵۲۸
آیین‌نامه معاملات دولتی	۵۲۸
احکام مزایده قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی	۵۲۸
قانون محاسبات عمومی کشور	۵۵۲
قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین	۵۵۷
قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای	
سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی	۵۶۰
قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	۵۶۰
قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱)	۵۶۳

قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲).....	۵۶۴
قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی.....	۵۶۵
قانون تأسیس شرکت‌های تعاونی توسعه و عمران شهرستانی.....	۵۶۶
آیین‌نامه اجرایی قانون معادن.....	۵۶۶
مزایده مطابق آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجرا و طرز رسیدگی به شکایت از عملیات اجرایی.....	۵۷۵
آیین‌نامه اجرایی مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجرا و طرز رسیدگی به شکایت از عملیات اجرایی.....	۵۷۵
اصلاحیه آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجرا و طرز رسیدگی به شکایت از عملیات اجرایی.....	۵۷۶
سوءاستفاده یا غفلت و تسامح منجر به ورود ضرر و زیان به اموال عمومی - خودروهای دولتی.....	۵۷۷
شرح مختصر پیرامون موضوع تخلف.....	۵۷۷
نظرات مشورتی دیوان.....	۵۷۸
لایحه قانونی نحوه استفاده از اتومبیل‌های دولتی و فروش اتومبیل‌های زائد.....	۵۷۸
دستورالعمل مواد ۶ و ۸ آیین‌نامه چگونگی استفاده از خودروهای دولتی.....	۵۸۰
آیین‌نامه اجرایی ماده ۱ و ۳ نحوه استفاده از اتومبیل‌های دولتی و فروش اتومبیل‌های زائد.....	۵۸۲
آیین‌نامه اجرایی ماده (۸) قانون هوای پاک.....	۵۸۷
آیین‌نامه اجرایی روش‌های واگذاری.....	۵۸۸
آیین‌نامه اجرایی ماده ۵ قانون الحاق ۲ در خصوص مزایده اجاره.....	۵۸۹
مزایده اموال بانک‌ها.....	۵۹۱
قانون اصلاح ماده (۳۴) اصلاحی قانون ثبت مصوب ۱۳۵۱ و حذف ماده (۳۴) مکرر آن مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۲۹.....	۵۹۱
«آیین‌نامه نحوه واگذاری دارایی‌های غیر ضرور و اماکن رفاهی بانک‌ها».....	۵۹۲
آیین‌نامه اجرایی چگونگی فروش اقساطی، فوق العاده و حراج.....	۵۹۶
قانون فروش خانه‌های سازمانی.....	۵۹۸
مقررات معاملات الکترونیکی.....	۵۹۹
ماده ۵۰ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور.....	۵۹۹
آیین‌نامه فعالیت سامانه تدارکات الکترونیکی دولت.....	۶۰۰
تصویب‌نامه هیأت وزیران در خصوص انجام کلیه معاملات دستگاه‌های اجرایی اعم از خرید، مناقصه و.....	
مزایده در «سامانه تدارکات الکترونیکی دولت».....	۶۰۱
آیین‌نامه نحوه فعالیت دستگاه‌های اجرایی در سامانه تدارکات الکترونیکی دولت.....	۶۰۳
منابع.....	۶۰۹

سر آغاز

مناقصه، فرایندی رقابتی است. برخلاف مزایده، که هدف آن فروش کالا و خدمات به بالاترین قیمت پیشنهادی است، مناقصه به دنبال کمترین هزینه است. در طول فرآیندهای تجاری و اقتصادی، معامله‌های زیادی انجام می‌شود. هدف مناقصه، واگذار کردن معامله و تعهدات آن، به کمترین قیمت ارائه شده است. شرکت‌های پیمانکاری، یکی از مخاطبان اصلی مناقصه‌های دولتی و غیردولتی هستند. این شرکت‌ها برای به دست گرفتن پروژه‌های کوچک و بزرگ رقابت می‌کنند و پیشنهادات خود را در قالب مناقصه ارائه می‌کنند. هر شرکت پیمانکاری که کمترین قیمت را با در نظر گرفتن تمامی تعهدات و کیفیت مورد انتظار ارائه دهد، برنده مناقصه خواهد شد. در مسیر دادن درخواست ارائه طرح پیشنهادی مناقصه، باید تمامی موارد طبق قانون مناقصه باشد. این طور نیست که هر درخواستی از سمت هر پیمانکار مورد بررسی قرار بگیرد. نحوه ارسال درخواست مناقصه اهمیت زیادی دارد. در کنار آن ممکن است برای شرکت در مناقصه، نیاز به ارائه ضمانت‌های ارزی هم داشته باشید. در مناقصه شرکت‌های سرمایه‌گذار خارجی، دریافت ضمانت‌نامه ارزی، اتفاقی طبیعی و روتین است. برای انجام کار و برگزاری درست و مطابق قانون مناقصه، باید مناقصه‌گزار و مناقصه‌گر را بشناسید و حقوق هر کدام را بدانید. برای این کار باید به دنبال دوره‌های آموزش حسابداری پیشرفته و تکمیلی باشید.

مطابق با اصل ۵۳ قانون اساسی همه پرداخت‌های دولت در حدود اعتبارات مصوب به موجب قانون انجام می‌گیرد. یکی از قوانینی که اجازه پرداخت به دولت و بدنه آن می‌دهد به خصوص پرداخت برای خرید اموال منقول و غیر منقول، کالا، خدمات و حقوق، قانون محاسبات عمومی کشور است؛ قانون مذکور در سال ۱۳۶۶ تصویب و در ماده ۸۹ آن تصویب قانونی برای انجام معاملات و تشریفات مناقصه و مزایده پیش‌بینی شد. اما عدم تصویب چنین قانونی تا سال ۱۳۸۳، بخش عمده‌ای از دولت و بدنه آن را دچار ناهماهنگی و پراکندگی در نحوه خرید خدمات و کالا نمود، لذا گروهی از دستگاه‌ها مکلف به اجرای آیین‌نامه‌های معاملاتی خود که غالباً مصوب هیأت وزیران بود، می‌شدند. در سال ۱۳۸۱ بیش از ۵۰ آیین‌نامه معاملات دولتی در کشور رایج بود و مناقصات در شرکت‌های مختلف دولتی و بخش عمومی با تشریفات کاملاً متفاوتی به اجرا در می‌آمد. دفتر مطالعات برنامه و بودجه مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، در این سال، تهیه پیش‌نویس قانون برگزاری مناقصات را با کاربرد نظریه دولت الکترونیک در بخش معاملات عمومی، شفاف‌سازی فعالیت‌های اقتصادی بخش عمومی، ایجاد رقابت کیفی بین عرضه‌کنندگان کالا و خدمات، شروع نمود. مطالعات

برنامه و بودجه مرکز پژوهش‌ها برای تدوین قانون برگزاری مناقصات از ۱۳۰ شرکت خصوصی کشور نظرخواهی و برای اصلاح آن بیش از ۶۰ جلسه تخصصی با حضور نمایندگان دستگاه‌های اجرایی، انجمن‌های صنفی و اعضای کمیسیون‌های مرتبط مجلس برگزار کرد.

این طرح با مطالعه تجربه‌های داخلی و الگوهای جهانی طی بیش از ۲ سال در کمیسیون‌های مجلس، دستگاه‌های دولتی و نظرخواهی از آگاهان و دست‌اندرکاران، سرانجام با تغییرات محدود در تاریخ ۱۳۸۳/۰۱/۲۵ به تصویب مجلس شورای اسلامی و در تاریخ ۱۳۸۳/۱۱/۰۳ به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید.

قانون برگزاری مناقصات، اولین قانونی است که مراحل تدوین آن به طور کامل در مرکز پژوهش‌ها با مدیریت دفتر مطالعات برنامه و بودجه و همکاری دفاتر حقوقی و زیربنایی شکل گرفته و به صورت مدون درآمده است. این طرح در طول دوره بررسی به منظور تطبیق با عملیات اجرایی دستگاه‌های مختلف کشور ۱۹ بار ویرایش شد و همین امر میزان آسیب‌پذیری آن در حین اجرا را کاهش داد. قانون برگزاری مناقصات در گزارش‌هایی که مراجع بین‌المللی تهیه نموده‌اند، به‌عنوان قانونی فنی و معتبر مورد تقدیر قرار گرفته است.

تمامی معاملات بخش عمومی کشور (به استثنای قوای مسلح) با هر منبع تأمین مالی، مشمول این قانون شده‌اند. دستگاه‌های مشمول این قانون عبارتند از:

* قوای سه‌گانه جمهور اسلامی ایران اعم از: وزارت‌خانه‌ها، سازمان‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری دولتی و شرکت‌های بیمه دولتی.

* مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی (در مواردی که آن بنیادها و نهادها از بودجه کل کشور استفاده می‌نمایند)

* مؤسسات عمومی

* بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی

* شورای نگهبان قانون اساسی

* دستگاه‌ها و واحدهایی که شمول قانون بر آن‌ها مستلزم ذکر یا تصریح نام است.

ویژگی قانون برگزاری مناقصات

- ۱- قانون خاص است که فقط برای معاملات دولتی (موضوع ماده ۷۹ قانون محاسبات عمومی کشور) کاربرد دارد.
- ۲- به منظور تعیین روش و مراحل برگزاری مناقصات به تصویب رسیده است.
- ۳- مناقصه برای خرید مال (یا اموال معین) و خدمات از طرف مأمور رسمی به کمترین قیمتی که (متناسب باشد) از طرف فروشندگان پیشنهاد می شود.
- ۴- مناقصه یک مسابقه است برای پیشنهاد ارایه کمترین قیمت و بهترین کیفیت.
- ۵- منظور از معاملات (عقد یا قراردادی که جنبه مالی و اقتصادی دارد) در قانون، معاملات دولتی است که یک طرف آن دولت و طرف دیگر شخص حقیقی یا حقوقی می باشد.

سلسله مراتب قوانین و مقررات

در سلسله مراتب قوانین و مقررات کشور، (قوانین) برتر از (مقررات) هستند. قوانین خود به دو قسمت تقسیم می شوند:

(۱) قانون اساسی؛ (۲) قانون عادی.

مقررات نیز به ترتیب اولویت دارای انواعی هستند؛ مانند:

(۱) مصوبه هیأت وزیران

(۲) آیین نامه اجرایی

(۳) بخشنامه

(۴) دستورالعمل

(۵) دستور مقامات عالی اداری.

در این میان آنچه مهم است، این است که قوانین و مقررات فرودست نباید مغایر یا معارض با قوانین فرادست باشند. بر این اساس قانون عادی که از طرف مجلس شورای اسلامی به تصویب می رسد نباید مغایرتی با قانون اساسی داشته باشد و تشخیص آن بر عهده شورای نگهبان قانون اساسی است که در صورت مخالفت، مصوبات مجلس نمی تواند عنوان قانونی به خود بگیرد. مقررات نیز نباید مغایر و مخالف قانون عادی یا اساسی باشند. تشخیص آن علاوه بر این که بر عهده مجلس شورای